

KARTA KURSU
rok akademicki 2023/2024

Kierunek: Psychologia
Specjalność: -
Forma prowadzenia zajęć: stacjonarne

Stopień: jednolite magisterskie
Rok: II
Semestr: zimowy

Nazwa	Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży
Nazwa w j. ang.	Developmental psychology of children and adolescents

Koordynator	dr Witold Ligęza	Zespół dydaktyczny
		dr Witold Ligęza dr Barbara Superson dr Joanna Ruczaj
Punktacja ECTS*	6	

Opis kursu (cele kształcenia)

Dostarczenie w oparciu o efekty uczenia się wiedzy psychologicznej związanej z rozwojem dzieci i młodzieży z uwzględnieniem podstawowych sfer rozwojowych (emocjonalnej, społecznej, poznawczej, moralnej, fizycznej) oraz podstawowych teorii psychologicznych.

Warunki wstępne

Wiedza	
Umiejętności	
Kursy	

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W_01 Posługuje się podstawowymi pojęciami z zakresu psychologii rozwojowej obejmujących okres prenatalny, dzieciństwa i adolescencji.	K_W01
	W_02 Dysponuje podstawową wiedzą dotyczącą mechanizmów rozwoju człowieka w biegu życia.	K_W01, K_W02,
	W_03 Charakteryzuje i krytycznie porównuje klasyczne oraz współczesne koncepcje rozwoju dzieci i młodzieży	K_W02

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U_01 Potrafi interpretować prawidłowości rozwojowe charakterystyczne dla kolejnych okresów życia człowieka poczynając od okresu prenatalnego do okresu dojrzewania.	K_U01, K_U02
	U_02 Samodzielnie rozpoznaje i analizuje istotne sytuacje dla rozwoju dzieci i adolescentów, ze szczególnym uwzględnieniem czynników ryzyka oraz czynników stymulujących prawidłowy rozwój.	K_U04, K_U02
	U_03 Potrafi krytycznie ocenić informacje popularnonaukowe i oddzielić je od wiedzy naukowej dotyczącej tematyki psychologii rozwoju dzieci i młodzieży.	K_U06,

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K_01 Kształtuje postawę refleksyjnego i krytycznego posługiwania się koncepcjami psychologii rozwojowej o różnym rodowodzie teoretycznym.	K_K01
	K_02 Prezentuje postawę, w której docenia znaczenie interdyscyplinarności dla wyjaśniania różnych aspektów rozwoju i funkcjonowania człowieka.	K_04, K_K06
	K_03 Wykazuje wrażliwość na etyczne zasady badań nad rozwojem dzieci i młodzieży oraz na ich ograniczenia.	K_K04, K_06

Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach								
		A		K		L		S		P
Liczba godzin	30			30						
60	30			30						

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykład z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych, fragmenty filmów, dyskusja, pytania i odpowiedzi, Ćwiczenia: metoda problemowa, dyskusja dydaktyczna, gry i zabawy dydaktyczne, metody studium przypadków, projekt indywidualny, praca grupowa.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01		X				X	X	X				X	
W02		X				X	X	X				X	
W03		X					X	X				X	
U01		X						X				X	
U02						X	X						
U03		X				X		X					
K01							X	X					
K02		X						X					
K03		X				X	X	X					

Kryteria oceny

Zaliczenie ćwiczeń stanowi podstawę dopuszczenia do egzaminu.
 Egzamin – ocena dostateczna po uzyskaniu z egzaminu pisemnego poprawnych odpowiedzi 60%+1. Oceny wyższe są ustalane zgodnie z rozkładem wyników w grupie. Poprawkowy egzamin w formie ustnej.
 Na ocenę końcową może pozytywnie wpłynąć także aktywność na ćwiczeniach.
 Obecność na zajęciach – obowiązkowa. Każda nieobecność musi być zaliczona.

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykład (30h):

1. Zmienność ludzkiego zachowania. Rodzaje zmian rozwojowych – zmiany uniwersalne, wspólne, indywidualne.
2. Koncepcje periodyzacji biegu życia człowieka.
3. Klasyczne oraz współczesne koncepcje rozwoju dzieci i młodzieży.
4. Poznawcze ujęcie rozwoju kognitywnego oraz moralnego wg Jana Piageta.
5. Kulturowo-społeczna koncepcja Lwa Wygotskiego. Teoria zadań rozwojowych R. Havighursta.
6. Psychoanalityczne ujęcie rozwoju do okresu dojrzałości Sigmunda Freuda. Psychospołeczna koncepcja rozwoju Erika Eriksona.
7. Okres prenatalny początkiem życia psychicznego dziecka.
8. Wczesne dzieciństwo. Rozwój fizyczny, motoryczny. Rozwój inteligencji sensoryczno-motorycznej, rozwój mowy i komunikacji.
9. Początki uspołecznienia i rozwoju emocjonalnego.
10. Cechy rozwoju poznawczego dziecka w okresie przedszkolnym.
11. Rozwój społeczny, emocjonalny, rozwój obrazu własnej osoby w średnim dzieciństwie.
12. Późne dzieciństwo. Kontrola procesów umysłowych i własnych działań warunkiem podjęcia nauki szkolnej.
13. Kierowanie wyobrażeniami, kontrola emocji. Operacyjność myślenia. Wiedza o świecie i rozwój samowiedzy. Moralność.
14. Adolescencja. Problemy psychiczne okresu dorastania jako konsekwencja dojrzewania fizycznego. Dojrzewanie płciowe i rozwój kontaktów heteroseksualnych.
15. Formalność myślenia podstawą kształtowania się światopoglądu młodzieży. Specyficzne potrzeby osób dorastających.

Ćwiczenia (30 h):

1. Psychologia rozwoju dzieci i młodzieży. Charakterystyka etapów życia ludzkiego. Wprowadzenie do tematu.
2. Rozwój w okresie prenatalnym. Przejawy życia psychicznego dziecka w łonie matki. Stadia rozwoju. Wpływ teratogenów na rozwój i funkcjonowanie dziecka.
3. Czy rozwój zależy od ćwiczenia czy dojrzewania? Rozwój motoryczny.
4. Emocjonalność u dzieci we wczesnym dzieciństwie, początki uspołecznienia, wzorce przywiązania.
5. Początki komunikacji z otoczeniem – rozwój komunikacji niejęzykowej i mowy. Początki zabaw konstrukcyjnych i symbolicznych u dzieci we wczesnej ontogenezie.
6. Rozwój w wieku przedszkolnym. Myślenie i procesy poznawcze, kształtowanie się mowy.
7. Symboliczne ujmowanie rzeczywistości, przejawy twórczości dziecięcej.
8. Rozwój społeczny, emocjonalny przedszkolaka.
9. Moralność, rozumienie kłamstwa i sprawiedliwości u dziecka w średnim i późnym dzieciństwie.
10. Zdolności ucznia w zakresie uwagi, uczenia, pamięci, kompetencji komunikacyjnej i językowej.
11. Wdrażanie dziecka do obowiązku szkolnego, cechy dojrzałości szkolnej.
12. Rola grupy rówieśniczej w rozwoju. Rozwój osobowości i poczucia własnej wartości. Heteronomia moralna.
13. Psychiczne problemy okresu dorastania konsekwencją dojrzewania fizycznego. Zmiany

zachodzące w okresie pubertacji.

14. Kształtowanie się poczucia tożsamości. Znaczenie marzeń, miłości i przyjaźni w życiu młodzieńczym.
15. Prezentacja projektów indywidualnych - od dzieciństwa do adolescencji.

Wykaz literatury podstawowej

1. Bee, H. (2004). Psychologia rozwoju człowieka, Zysk i S-ka Wydawnictwo (s. 159 – 173)
2. Brzezińska, A, (red.) (2005). Psychologiczne portrety człowieka, Gdańsk, GWP. (wybrane rozdziały)
3. Trempała, J.(red.). (2011). Psychologia rozwoju człowieka. Podręcznik akademicki, Warszawa, PWN. (rozdziały 6-10).
4. Harwas-Napierała, B. i Trempała, J. (2004). Psychologia rozwoju człowieka. T. 2, Warszawa, PWN, (rozdziały 1-5).
5. Schaffer, D., Kipp, K., (2015). Psychologia rozwoju od dziecka do dorosłości. Gdańsk: Wyd. Harmonia. (rozdziały 3, 4, 6, 9, 10, 11).
6. Schaffer, R. (2005). Psychologia dziecka, Warszawa, PWN. (wybrane rozdziały)
7. Vasta, R., Haith, M., Scott, M. (1995). Psychologia dziecka, Warszawa, PWN. (wybrane rozdziały)

Wykaz literatury uzupełniającej

1. Artymiak, M., Pawelec, M. (2017). Diagnoza gotowości szkolnej w perspektywie modelu interakcyjnego. W: Edukacja sześciolatka, Lublin, Wydawnictwo Innovatio Press, (s. 95-115)
2. Bee, H. (2004). Psychologia rozwoju człowieka. Poznań, Zysk i S-ka.
3. Birch, A., Malim, T. (2001). Psychologia rozwojowa w zarysie. Od niemowlęstwa do dorosłości. Warszawa, PWN.
4. Chung, D. (2018). The eight stages of Psychosocial Protective Development; Developmental Psychology, Journal of Behavioral and Brain Science, 8, 369-398. DOI: 10.4236/jbbs.2018.86024
5. Lasota, A. (2010). Świat gestów i symboli w komunikacji dziecięcej. Kraków: Impuls.
6. Lefa, B. (2014). The Piaget Theory of cognitive development: An educational implications. Educational Psychology, 1-8.
https://www.researchgate.net/publication/265916960_the_Piaget_theory_of_cognitive_development_an_educational_implications
7. Przetacznik-Gierowska, M. i Tyszkowa, M. (2007). Psychologia rozwoju człowieka. Zagadnienia ogólne. Warszawa, PWN.
8. Przetacznik-Gierowska, M., Makiełło-Jarża, G. (1992). Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego. Warszawa, WSiP.
9. Poussin Ch. (2016). Metoda Montessori do trzeciego roku życia. Łódź, Wydawnictwo RM (s. 120 – 149)
10. Wadsworth, B. (2000). Teoria Piageta. Poznawczy i emocjonalny rozwój dziecka. Warszawa, WSiP.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	30
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	1
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	35
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	14

	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	15
	Przygotowanie do egzaminu	25
	Ogółem bilans czasu pracy	150
	Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika	6